

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. IX. De fructu considerationis diuinæ prouidentiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

Iustificatio, decimus, Iudicium extremum; vndecimus, Remuneratio. Verum de his dicendum in Misericordia & Iustitia.

CAPVT IX.

De fructu considerationis diuinæ providentiæ.

CONSIDERATIO diuinæ providentiæ multos in nobis parit 56
fructus, sed potissimum quatuor insignes. Primò, Magnum
solatium & animi tranquillitatem in ista rerum perturbatione.
Cum enim perpendimus hunc mundum (in quo pleraque casu
potius quam diuina providentiâ euenire, & malitia præualere im-
puneque grassari videtur) tanta providentiâ, tanta ratione & con-
silio gubernari; facillè animos nostros componimus, & in diuina
providentiâ acquiescimus, etiam si impios dominari, pios opprimi,
religionem euerti, & iustitiâ extirpâre videamus: nihil enim ho-
rum fieret, nisi Deus singulari nutu permetteret, non permetteret
autem, nisi iustissimæ rationes ei suppeterent, atque adedò nisi me-
lius esset sic permittere quàm impedire. Nec refert quòd grauiâ
inde incommoda, & animarum plurimarum iactura sequatur, quia
etiam ob eam causam meritò dolere debeamus, dolor tamen iste mo-
deratus esse debet, quia placuit Deo ob iustissimas causas sic per-
mittere, qui potens est omnia ista sarcire, & suo tempore ex magnis
malis nouit maiora bona excitare. Quid tristius lapsu generis hu-
mani? & tamen Deus inde tantum bonum elicuit, vt lapsus ille vi-
deatur fuisse optabilis. Et quamuis possint res à Deo melius guber-
nari ad commodum horum vel illorum, non tamen idcirco me-
lius absolute: quia non melius ad vltimum finem, quem supremus
moderator potissimum intendit; qui est perfectio vniuersi, vel po-
tius gloria Dei, seu diuinarum perfectionum manifestatio, quo sine
diuina providentiâ frustrari non potest. Quidquid enim eueperit,
semper ex eo diuina gloria reddetur illustrior.

Nec refert quòd hæc sapientiâ modò in gubernatione mundi 57
non ita appareat; imò Deus tam parcè & tenuiter rebus humanis
miscere se videatur, vt plurimi de Numine & Providentiâ dubitènt:
quia postea suo tempore perspicuè se ostendet, nimirum quando
quidquid modò inordinatum esse permisit, in ordinem rediget,
suoque loco & statui congruo assignabit. Tunc veluti in speculo
cernetur totus humani generis per orbem diffusi decursus, & simul
tota providentiæ ratio, seu gubernandi forma, qua Deus tum ge-
neratim

*Primus fru-
ctus, Ma-
gnam adfert
animo conso-
lationem.*

neratim in singulis regnis, oppidis, familiis; tum speciatim cum singulis est usus. Sicut enim singulorum patefcent facta bona & mala, ut constat ex Apostolo 1. ad Corinth. 4. (*qui illuminabit, inquit, abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium*) ita etiam apparebit (praesertim beatis) specialis providentiae modus quem singulis adhibuit, ut, clare pateat quanta benignitate & patientia erga peccatores sit usus; & quam quisque illorum sine plus siue minus sit inexcusabilis; denique, quam ista providentiae ratio qua usus est, fuerit & naturis rerum & gloriae diuinæ manifestandae accommodata.

58 Secundus fructus, Tollit murmuraciones, quæ aduersus Deum fieri solent. Murmurant enim interdum quidam contra Deum, quod illos miseris & calamitatibus inuolui sinat; quod paupertate, fame, siti; quod aestu & frigore, morboribus & angoribus, doloribus, morbis, & aliis incommodis, quasi vel Deus curam ipsorum non habeat, vel etiam iniuste hæc irroget. Sed reprimitur impius iste animi motus, si cogitemus, Deum hæc omnia sapientissimè, benignissimè, & ob iustissimas rationes immittere vel permittere. Nec aliter ipsosmet qui nunc murmurant facturos, si tanta sapientia & bonitate præditi essent. Primò, Quia decet supremum moderatorem, qui res omnes satis ex parte sua ad bonum instruxit, ut eas sinat agi suis motibus, nec assidue earum ordinem mutet, aut impetum inhibeat. Et quidem si de causis naturalibus agatur; an semper impediēt ventos, imbres, fulmina, aestus, frigora, nebulas, & alia huius generis, quando huic vel illi homini, huic vel isti loco videntur nocitura? Habeant ista cursum suum, nec propter priuata damna vniuersalis ordo rerum turbandus, aut cursus naturæ cohibendus, praesertim cum, et si his obsint, aliis profint. Si autem causæ sint liberae, multò magis sibi sinendæ, ne bonum sit coactum; quia omnis coactio & necessitas meriti rationem extinguit. tanta enim est virtutis dignitas, & vitij turpitudine, ut omnes spontè illam complecti, hoc fugere debeant. Si quid à recto ordine deflexerit, ipse facilè suo tempore emendabit & restituet.

Secundus fructus est, Quod tollat murmuraciones contra Deum.

Causa cur Deus permittat bonos affligi.

Primò, Decet supremum moderatorem ut sinat res ferri suis motibus.

59 Deinde, Quia istæ calamitates sunt fructus partim mortalitatis nostræ, partim peccati originalis; & congruunt huic nostro statui & loco. Itaque Deus ista permittit, primò, ut nos ipsos nouerimus, nempe quales ex nobis sumus, & quantis malis absque Dei supernaturali beneficio obnoxij: deinde, ut sciamus quantum mali inuenerit peccatū: denique, ut cogitemus nos esse in loco exilij, non in patria;

Secundò, Sunt fructus nostræ mortalitatis & peccati originalis.

patria; in valle lacrymarum, non in paradiso voluptatis; in loco pœnitentiæ & certaminis, non gaudij & triumphi. Etsi enim natura nostra per se istis omnibus malis sit obnoxia; tamen singulari Dei protectione ante peccatum hæc omnia impediebantur, & semper impedita fuissent, si peccatum non superuenisset. Ita enim Deus cohibuisset & gubernasset res omnes quæ in mundo sunt, vt nullum detrimentum, nullamve molestiam homini possent adferre. Verum patrato peccato sublata est illa protectio, & natura ad suam relapsa sortem, his omnibus est exposita & subiecta. Hæc est igitur naturæ nostræ conditio, eò quod inter species naturæ rationalis sit omnium infima & imperfectissima. Hic etiam est fructus peccati communis, quod diuinum illud donum, per quod ista omnia impediebantur, est euersum & extinctum. Denique hæc est conditio nostri exilij, vt ardentius ad patriam adspiremus.

*Tertio, Sæpe
graviora
commeriti.*

Tertia causa est, Quia ista omnia sæpe nostris peccatis sumus ⁶⁰ commeriti. Si enim vel ob vnicum peccatum mortiferum æternas pœnas inferorum mereris; cur durum tibi videatur, etiamsi omnibus huius vitæ calamitatibus in vnum conspirantibus propter illud affligaris? Imò cur non refutetur id summa clementia, cum huius afflictionis ad illam nulla sit proportio, siue acerbiter spectes, siue durationem? Hæc enim est temporalis & momentanea; illa æterna, nullis vquam sæculis finienda aut mitiganda: hæc est leuis & toleratu facilis; illa prorsus intolerabilis, omnis acerbiteris æstimationem superans. Quid ergo si plurima & pœnè innumera peccata mortifera commiseris, nonne infinitæ clementiæ erit, si omnia illa leuibus huius vitæ flagellis vindicentur & expiantur? Sic ergo quisque apud se in afflictione cogitet, Millies inferorum incendia sum commeritus, cur hoc breue & leue malum non æquo animo feram? cur benignissimæ Dei prouidentia tam clementer me tractantis, & æternas grauissimasque pœnas in momentaneas & leues mihi commutantis gratias non agam?

Peccata venialia merentur afflictiones huius vitæ.

Adde etiam, peccata venialia huiusmodi temporales afflictiones ⁶¹ merentur. Sicut enim quædam bona opera iniquorum, etsi non mereantur vitam æternam, tamen merentur aliqua bona temporalia, vt diuitias, honores, imperia, teste S. August. l. 5. De ciuit. Dei cap. 15. ita quædam opera mala iustorum non merentur quidem pœnas æternas, tamen merentur temporalium amissionem, & similes afflictiones. Quare etiamsi numquam aliquod peccatum mortiferum commisisses, tamen non idcirco deberes existimare te imme-

immerentem affligi, sed reputare animo, te illa & multo maiora commeritum.

Quarta causa est, Quia ista omnia sunt nobis virtutum vel exercitamenta vel instrumenta, & seges magnarum coronarum, si bene voluerimus uti. Multorum Sanctorum virtus consopita iacuisset in tenebris, nec ita coram Deo & hominibus splendisset, nec ipsis tantam gloriam in caelis peperisset, nisi tribulationibus excitata & exercitata fuisset. Vnde Iacobi 1. dicitur: *Patientia opus perfectum habet.* Facile enim est Deo seruire cum nihil aduersi se offert, cum omnia ad votum suppetunt, cum nihil naturae aut studii nostris incommodat, neque inde conspici potest, quantum quis profecerit. sed si in aduersis perstet, nihilque de pietatis studio remittat, si graua incommoda propter Deum sustineat, nec se villo modo vinci aut inclinari sinat; signum est magnos in pietate progressus fecisse. Hoc sensu dictum est, *Patientia opus perfectum habet.* Accedit summa afflictionum utilitas: nam vt Apostolus 2. ad Corinth. 4. ait, *momentaneum & leue tribulationis huius, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis.* Has igitur & similes rationes spectat diuina providentia cum nobis afflictiones immitit, vel obuenire sinit; quas si consideraerimus, cessabit omnino aduersus illam murmuratio.

Quarto,
Exercitatio
virtutis.

64 Tertio, Tollit consideratio prouidentiae anxiam rerum huius vitae sollicitudinem. Ostendit hoc pulcherrime Dominus Matthaei 6. & Lucae 12. Si enim diuina prouidentia pascit volatilia caeli, prouidens eis alimenta, tegumenta, cubilia; si flores qui nihili aestimantur, tam pulchre vestit & ornant: quanto magis seruis suis quos adoptauit in filios, quos praedestinavit ad regnum, qui vbiue illi placere student & gloriam promouere, de necessariis prouidebit? Vbi tamen Dominus non excludit moderatam sollicitudinem & diligentiam, sed potius requirit; nam nec auiculae pastum & nidus sine aliquo labore obtinent: sed excludit nimiam anxietatem, quae totum animum hominis occupet, & in temporalia tamquam praecipua bona intentum teneat. Singulis enim rebus ea adhibenda cura, quam pro sua quaque praestantia & dignitate vel necessitate meretur. Itaque prima, summa, intentissima cura impendenda negotio salutis, & ijs quae huic necessaria vel conducibilia, secundaria seu moderata, rebus necessariis ad hanc vitam: superfluis autem, vel etiam impedimenta salutis adferentibus, vt sunt diuitiae, honores, voluptates, nulla. Hae enim cuius sapienti fugien-

Tertio fru-
ctus, Quod
collat anxiam
sollicitudi-
nem rerum
huius vitae.

Prima cura
sit salutis.

da potius quam sectanda. Hunc ordinem insinuat Dominus cum ait: *Quarite ergo primum regnum Dei, & iustitiam eius, & haec omnia* (vitae necessaria) *adiicientur vobis.* Eodem pertinet quod subiicit Luc. 12. *Nolite timere pusillus grex* (ne vobis desint vitae necessaria) *quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* quasi dicat: Si regnum caelorum vobis dare statuit, quanto magis suppeditabit vobis ista temporalia & infima? Neque id parum faciet & maligne, instar vitrici; sed liberaliter & copiose tamquam benignus pater, ut nihil desit pro statu & conditione cuiusque. Si enim inimicis suis, à quibus quotidie offenditur & blasphematur, tam effuse omnia subministrat; cur in suos famulos, qui toti in eius obsequium & gloriam intenti, sit restrictus, & rerum necessariorum penuria eos laborare sinat? Vnde Psal. 30. Propheeta ait: *Iunior fui, etenim senex, & non vidi iustum derelictum, nec semen eius quarens panem. Tota die miserebitur & commodat, & semen illius in benedictione erit. Iustum intelligit eum qui eximie iustitiae est deditus, & iuxta monitum Domini, primum quarit regnum Dei, & iustitiam eius;* nempe qui totus bonis operibus, & praesertim misericordiae est intentus. Exempla habemus in Abrahamo, in Iacob, in Ioseph, in Moyse, Iob, David, Tobia, Daniele & Iocis, ut omittam innumera noui Testamenti. Nec obstat quod Dominus huiusmodi in grauem interdum inopiam sinat incidere; quia id fit subinde ad maiorem probationem & coronam. sed ea res ordinarie non est diuturna: nam vel Deus eos eripit ex hoc mundo, vel opportunitatem offert illius miseriae depellendae.

Quarto, Parit maximam in periculis fiduciam. Cum enim Deus maximam suorum prouidentiam & curam gerat, & nihil sine ipsius nutu & prouidentiae consilio fieri possit; non est quod magnopere timeamus vel hominum potentiam, vel daemonum terculamenta, vel bestiarum saeuitiam, vel quiduis aliud quod creatura possit inferre. Non enim sinet aliquid nobis irrogari, quod non cedat in magnum bonum, si ipsi nobis non defuerimus, & illud quo par est modo exceperimus. Nam, ut ait Apostolus ad Rom. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Itaque illa omnia accipienda tamquam de manu Dei, sine cuius nutu fieri nequeunt; sicut Dauid excepit maledicta Semei 2. Reg. 16. *Sinite, inquit, illum. Dominus enim praecepit ei ut malediceret Dauid.* ubi maledictionem illam ad ipsum castigandum à Deo solum permissam, tamquam praecipit excipit. Et Iob calamitates, quas ei per se &

*Quaritur
fructus. Fidu-
cia in peri-
culis.*

per

per membra sua intulit diabolus: *Dominus, inquit, dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, sic factum est: sit nomen Domini benedictum.* hic mala à diabolo, Dei dumtaxat, & permisso irrogata, tamquam ab ipso Deo illata acceptat.

- 66 Nihil hæc omnia nobis possunt obesse, sed plurimum proderunt si ipsi velimus. Vnde Dominus Luc. 21. cum loqueretur de persecutionibus, quæ Apostolis & viris Apostolicis imminabant, volens ostendere illas quantumvis magnæ essent futuræ, nihil ipsis nocituras, ait: *Et capillus de capite vestro non peribit. in patientia vestra possidebitis animas vestras.* quasi dicat: Nihil illas curetis, quia ne in minimo quidem vobis oberunt, quin potius maximum commodum adferent. nam illas patienter ferendo, acquirere æternam animæ salutem. Quamvis enim auferantur bona, & corpus supplicii excrucietur, parum ea afflictio durat, & mox omnia infinito cum fenore restituentur. Hac consideratione Apostoli, Martyres, & Sanctorum reliqui se ad eò intrepidus & fortes in periculis præstiterunt. Sic B. Pater noster Franciscus Xaverius inter Iaponios in ipsum frementes & mortem præsentem minitantes, imperterritus & securus egit, nihil de acri illa superstitionum & impietatis refutatione remittens.

CAPVT X.

Recollectio precatória, de Providentia diuina.

- 67 **T**ua, Pater, providentia gubernat omnia, pertingens à sine ad Sap. 14. finem, ab extremis caelorum ad ima terrarum, à supremo Sap 8. spiritu ad infimum vermiculum, *fortiter, & disponens omnia suauiter.* Fortissimus est eius actus, quo creantur & sustentantur omnia: suauissima dispositio, qua singula pro naturæ conditione suis locis & ordinibus collocantur, suos in fines diriguntur, suosque motus agere sinuntur. Non fortuito atomorum concursu, aut elementorum acri conflictu, aut sponte sua mundus iste coaluit, vel emicuit in lucem, sed providentiæ tuæ consilio & vi. Quomodo enim Omnia ab aeterno constituta in diuina providentia. in qua omnia summa ratione & proportionem, summa pulchritudine, symmetria & euraxia constant, sine ratione & sapientia fieri potuisset? Tua providentia hæc omnia ab aeterno excogitauit, concepit, distinxit, digessit, ordinauit. Hæc singulorum species, mensuras, formas, partes, qualitates, indoles definiuit, vires multiplices & instrumenta veluti panopliam quam